

Fødevarestyrelsen

FØDEVARESTYRELSEN

11.11.2013

J.nr.: 2013-15-2301-01264/KISE

Notat om høringssvar i forbindelse med udkast til forslag til lov om ændring af lov om indendørs hold af drægtige søer og gylte

Udkast til forslag til lov om ændring af lov om indendørs hold af drægtige søer og gylte har været i offentlig høring i perioden fra den 3. juli til den 16. august 2013.

I det følgende angives et resumé af de indkomne høringssvar. Bemærkningerne til høringssvarene er anført med kursiv.

Der er modtaget høringssvar fra:

1. Dyreværnsrådet
2. DOSO - Dyreværns-Organisationernes Samarbejds-Organisation
3. Det Veterinære Sundhedsråd
4. Det Dyreetiske Råd
5. Den Danske Dyr lægeforening
6. Danske Svineproducenter
7. Dyrenes Beskyttelse
8. Aarhus Universitet
9. Landbrug & Fødevarer
10. Dansk Arbejdsgiverforening
11. DTU Fødevarer instituttet
12. Advokatrådet
13. Rigspolitiet.

Af de ovenfor nævnte har Dansk Arbejdsgiverforening, DTU Fødevarer instituttet, Advokatrådet og Rigspolitiet anført, at de ikke har bemærkninger til forslaget.

Generelle bemærkninger

Dyreværnsrådet er enig i, at fiksering af søer og gylte indebærer væsentlige velfærdsproblemer, og at en ændring af loven, således, at grisene fremover vil gå løse i en større del af deres produktive liv, vil bidrage til at forbedre dyrevelfærden. Dyreværnsrådet finder, at forslaget som helhed er en klar forbedring af dyrevelfærden.

DOSO- Dyreværns-Organisationernes Samarbejds-Organisation hilser lovforslaget velkommen, idet DOSO finder, at fiksering af søer er et af de mest vidtgående indgreb i svineproduktionen, da fiksering begrænser søernes mulighed for bevægelse og deres naturlige adfærdsmønstre. DOSO anser det også for positivt, at Danmark går foran EU.

Det Dyreetiske Råd finder, at forslaget om at søer og gylte skal være løsgående i løbe- og kontrolafdelingen overordnet set er et stort skridt i retning af at forbedre dyrenes velfærd. Rådet anser det endvidere for positivt, at Danmark går foran EU.

Den Danske Dyrlægeforening velkommer forslaget om at forbedre velfærden for søer og gylte, der holdes indendørs til landbrugsmæssigt formål.

Dyrenes Beskyttelse hilser, på baggrund af den omfattende dokumentation for meget alvorlige velfærdsproblemer som følge af fiksering, et forbud mod fiksering i løbe- og kontrolafdelingen velkommen.

Ad økonomiske konsekvenser

Danske Svineproducenter appellerer til at lovforslaget forkastes, idet det anføres, at de lovgivere, der måtte vælge, at vedtage det foreliggende lovforslag, påtager sig ansvaret for en markant forringelse af de danske svineproducenters konkurrenceevne.

Det anføres, at bemærkningerne til lovforslaget er denne forringelse af konkurrenceevnen vurderet til at udgøre en samlet årlig omkostning på 314 millioner kr. over en 20 årig periode fra 2015. Det anføres, at beløbet svarer til 10-11 kr. pr. produceret gris, og at Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi i februar 2013 har bekræftet størrelsesordenen af beløbet på 314 millioner som fortsat gældende.

Det anføres, at der imidlertid, i Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomis beregninger, især fokuseres på de afledte omkostninger som følge af, at der skal anvendes væsentligt mere strøelse i et system til løsgående søer, og at der således ikke er taget hensyn til en række øvrige omkostninger såsom produktivitetstab mv. Det anføres, at ifølge analysen, er det, på trods af dette, først når de 25 procent bedste bedrifter, målt på dækningsbidrag pr. årssø, også indkøber foder og andre hjælpestoffer til de priser, som de bedste producenter har kunnet opnå, at tallene går i plus, samt at dette kun gælder under forudsætning af, at producenterne sælger det samme antal smågrise pr. årssø både før og efter omlægningen til løsdrift - altså under forudsætning af, at systemomlægningen ikke har negative effekter på produktiviteten, hvilket ikke anses for realistisk.

Det anføres, at det forventede tab for svineproduktionen derfor må ventes at være væsentligt større end det Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi angiver. Det anføres, at et realistisk estimat for meromkostningerne ved produktion i et system med løsgående søer i løbe- og kontrolafdelingen kan fås ved at se på hvordan økonomien er sammensat i den såkaldte UK-produktion. Det anføres, at UK-grise produceres på kontrakt og afsættes af de danske andelssvineslagterier specifikt til det engelske marked, og at UK-producenterne allerede frivilligt opfylder de krav som lovforslaget rummer plus enkelte yderligere krav relateret til fodersammensætning. Det anføres, at for UK-grise opnås en merpris, idet der, baseret

på faktuelle meromkostninger, beregnes et tillæg pr. gris, som svineproducenten får for grisene ved salg i Danmark. Det anføres at der aktuelt (høringssvar afgivet i august 2013) opereres med et tillæg på 17 kr. pr. produceret gris, som skal modsvare de ekstraomkostninger, der er forbundet med UK-produktionen.

Det anføres videre, at på trods af dette tillæg udgør UK-produktionen kun en begrænset del af den samlede danske svineproduktion af følgende to årsager: 1) markedet er begrænset, og der kan ikke afsættes ubegrænset og 2) mange producenter har fravalgt muligheden for at producere UK-grise - endda i forbindelse med nyetablering af stalde - da de ikke finder, at det aktuelle tillæg dækker de reelle omkostninger ved at producere i et staldsystem, hvor søerne er løsgående i løbe- og kontrolafdelingen.

Det anføres, at et rimeligt estimat for hvilke omkostninger det foreliggende lovforslag derfor vil påføre den danske svineproducent er 17 kr. pr. produceret gris, og at dette på sektorniveau svarer til 17 kr. x 30 millioner producerede grise, svarende til 510 millioner kr. Det anføres, at såfremt svineproducenterne skal påtage sig denne omkostning, kommer det ikke til at ske uden betydelige konsekvenser for primærerhvervet.

Det anføres, at der ikke er noget, den danske svineproduktion har mindre brug for end lovgivning, der påfører svineproducenterne øgede produktionsomkostninger, idet erhvervet i forvejen er trængt af en række forhold relateret til mere restriktiv lovgivning i Danmark end i hovedparten af vores nærmeste konkurrentlande i EU samt af følgerne af finanskrisen, som på ingen måde er et overstået kapitel i landbruget.

Det anføres, at det af beregningerne udført af Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi klart fremgår, at lovgivning på området vil medføre en betydelig økonomisk belastning på bedrifts- og sektorniveau. Danske Svineproducenter finder imidlertid, at argumentationen i bemærkningerne til lovforslaget om, at det beregnede driftstab for den gennemsnitlige producent ikke er større end forskellen mellem den fjerdedel af producenterne med højest indtjening og den fjerdedel med lavest indtjening søgt. Derudover finder Danske Svineproducenter, at argumentationen om, at forbedret management vil kunne medvirke til at reducere indtjeningstab, ligeledes er en noget søgt argumentation, der alene skal tjene til det formål at sløre den økonomiske virkelighed, som beregningerne fra Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomisk viser.

Det anføres, at ikke alle kan være i den bedste fjerdedel og derfor ikke vil kunne opnå en rentabel produktion. Derfor vil forslaget nødvendigvis medføre, at nogle må afvikle deres produktion. Hvis lovgiverne mener det, som der fremgår af bemærkningerne i lovforslaget, jf. ovenfor, påpeger Danske Svineproducenter, at man påtager sig ansvaret for en accelereret strukturudvikling, der vil resultere i færre svinebedrifter og en faldende produktion.

Det anføres endvidere, at dansk enegang vil være fatal, idet danske soholdere er i direkte konkurrence med de hollandske svineproducenter om at forsyne det nordvestlige Tyskland og Polen med smågrise, hvor disse færdigproduceres. Det anføres, at hvis man på trods af Danske Svineproducenteres bekymringer og protester vælger at gennemføre det foreliggende lovforslag i uændret form, opfordrer Danske Svineproducenter til, at man som minimum tilpasser den danske lovgivning til den hollandske lovgiv-

ning. Den hollandske lovgivning giver mulighed for, at søerne kan opstaldes i bokse i indtil 4 dage efter løbning. En sådan justering af lovforslaget ville reducere smågriseproducentens tab som følge af den nye regler ganske betragteligt, så de danske svineproducenters mulighed for at konkurrere ikkefuldstændig undermineres.

Landbrug og Fødevarer fremhæver, at anbefalingen om ændring af lovkravene for hold af søer i løbekontrolafdelingen allerede i arbejdsgruppens rapport blev beskrevet som en væsentlig økonomisk belastning for svineproducenterne og som også fortsat, jf. bemærkninger til lovforslaget, udgør 314 mio. kr. pr. år. Det fremhæves endvidere, at det i arbejdsgruppens rapport blev påpeget, at det kunne forventes, at der ud over denne meromkostning til produktionen var en betydelig risiko for, at det nuværende markedstillæg for produktion med løsdrift i løbestalden ville bortfalde (UK-grise), og at arbejdsgruppen på den baggrund anbefalede, at lovforslaget først skulle træde i kraft efter 10 år.

Landbrug & Fødevarer anfører videre, at siden arbejdsgruppen afsluttede sit arbejde har der været en lang periode med ringe indtjening i svineproduktionen, og at den generelle finansielle krise samtidig klart har demonstreret, at dansk erhvervsliv har brug for lige vilkår i forhold til udenlandske producenter, hvis der fortsat skal sikres arbejdspladser i og valutaindtjening til Danmark. Landbrug & Fødevarer anfører, at lovforslaget således på meget uheldig vis forringer den internationale konkurrenceevne.

Landbrug & Fødevarer anfører, at lovforslaget endvidere har den uheldige konsekvens, at et godt markedsdrevet initiativ for dyrevelfærd undermineres. Det anføres, at dag går ca. 10 % af søerne løse i løbestalden, og at dette p.t. honoreres med ca. 50 øre pr. kg. til producenten, men at der vil være en betydelig risiko for, at dette tillæg vil forsvinde med vedtagelsen af lovforslaget, og at dette vil være et stort problem i forhold til forringelse af produktionsvilkårene for de producenter, som allerede har indrettet sig herpå.

Landbrug & Fødevarer anfører videre, at det samtidig er et mere principielt problem, da den fremtidige politik på dyrevelfærdsområdet i EU i høj grad lægger op til, at markedsdrevne initiativer er en af hovedvejene til, at løfte dyrevelfærden i fremtiden, og hvis eksisterende markedsdrevne initiativer undermineres ved, at de indføres som nationale lovkrav, forringer det incitamenterne til at tage sådanne initiativer i fremtiden.

Landbrug & Fødevarer opfordrer til, at regeringen tager initiativ til, at de foreslåede regler gennemføres i regi af EU i stedet for som en national lovgivning med deraf følgende særbyrder for dansk svineproduktion.

Bemærkning:

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri er opmærksom på lovforslagets økonomiske konsekvenser for erhvervet, men finder samtidig, når henses til overgangsbestemmelserne, i henhold til hvilke kravet om løsdrift i løbe- og kontrolafdelingen først skal være opfyldt for alle bedrifter om 20 år pr. 1. januar 2035, at der med lovforslaget er fundet en forsvarlig balance mellem varetagelsen af hensynet til dyrevelfærden og varetagelsen af hensynet til erhvervets økonomi, herunder, at erhvervet skal have tid til at kunne omstille sig til de nye krav om løsdrift i løbe- og kontrolafdelingen.

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri skal herunder særligt bemærke, at forslaget vil bidrage til at åbne markeder, hvor dyrevelfærd er en prioritet, at der er fastsat en lang overgangsperiode, så kravet indføres i takt med at staldene alligevel skal om- eller nybygges samt, at overgangsperioden giver erhvervet tid til at forbedre deres managementsystemer, hvilket vil bidrage til at opveje de meromkostninger, som kravet om løsdrift vil give anledning til.

I forhold til Danske Svineproducenters bemærkninger vedr. opgørelsen af de økonomiske konsekvenser skal følgende bemærkes: De økonomiske konsekvenser af krav om løsdrift er beregnet i en rapport udarbejdet af Fødevarerøkonomisk Institut på Københavns Universitet (nu Institut for Fødevarer- og ressourceøkonomi, Københavns Universitet). Forudsætningerne i rapporten var opstillet af en arbejdsgruppe med deltagelse af bl.a. erhvervet (Videncenter for Svineproduktion). Erhvervet var i den forbindelse uenige i visse af forudsætningerne, hvilket dog ikke gav anledning til at der blev justeret på disse. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri mener ikke, at der siden hen er opstået ny viden, som giver anledning til at justere de anvendte beregningsforudsætninger eller beregningerne af de samlede økonomiske konsekvenser.

Med hensyn til henvisningen til de hollandske regler for svineproduktion i løbe- og kontrolafdelingen og ønsket om, at de danske regler indrettes i overensstemmelse hermed, bemærker Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, at det vil være i direkte modstrid med anbefalingerne fra arbejdsgruppen og intentionerne bag lovforslaget såfremt det tillades, at søer og gylte i løbe- og kontrolafdelingen kan opstaldes i bokse i indtil 4 dage efterløbning. Yderligere mulighed for opstaldning i enkeltdyrsbokse vil ikke være i overensstemmelse med de dyrevelfærdsmæssige hensyn bag kravet om løsdrift. Som også ovenfor nævnt finder ministeriet, at der med lovforslaget er fundet en forsvarlig balance mellem varetagelsen af hensynet til dyrevelfærden og varetagelsen af hensynet til erhvervets økonomi.

Specifikke bemærkninger

1. Dyreværnsrådet

Ad § 5, stk. 1

Dyreværnsrådet bemærker, at grisene i medfør af lovforslaget fortsat kan sættes i boks i forbindelse med brunst, dvs. i den periode, hvor de netop har ekstra behov for at have adgang til social aktivitet. Det er Dyreværnsrådets opfattelse, at det ud fra en dyreværnsmæssig betragtning ville være en fordel, hvis grisene også kunne gå løse i forbindelse med brunst, men at det samtidig vil stille større krav til arealets størrelse m.v.

Bemærkning:

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har i forhold til enkeltdyrsbokse vurderet, at perioden "i højst tre dage" i § 5, stk. 1, sidste punktum, er så kort en periode, at det dyrevelfærdsmæssigt vil være forsvarligt samtidig med varetagelsen af hensynet til, at dyret selv eller andre dyr ikke kommer til skade grundet dyrets adfærd. Opstaldning af gødsøer i enkeltdyrsbokse kan kun ske efter en konkret vurdering af det enkelte dyr, og såfremt det vurderes, at dyret på grund af sin adfærd kan skade sig selv eller andre dyr. Det er således ikke med lovforslaget hensigten, at gødsøer rutinemæssigt skal kunne opstaldes i en-

keltdyrsbokse i op til tre dage i den egentlige brunstperiode. Opstaldning i enkeltdyrsboks vil kunne ske ved fx. at gøre brug af de æde- og insemineringsbokse som i forvejen indgår i flere staldsystemer i løbe- og kontrolafdelinger.

I forhold til høringsudkastet er der endvidere i bestemmelsen i § 5, stk. 1, sidste punktum, indføjet individuelle stier således, at opstaldning i de højst tre dage i den egentlige brunstperiode kan ske i individuelle stier eller i enkeltdyrsbokse.

2. DOSO -Dyreværns-Organisationernes Samarbejds-Organisation

Ad § 5, stk. 1

DOSO finder, at muligheden for at opstalde goldsøer i enkeltdyrsbokse er for rummelig, og at muligheden kan misbruges således, at goldsøer rutinemæssigt opstaldes i enkeltdyrsboks i 3 dage i den egentlige brunstperiode, fordi det skønnes, at alle goldsøer i denne periode kan skade sig selv eller andre dyr. Det anføres, at netop i selve brunstperioden er soen mere aktiv og motiveret for social kontakt, og at det derfor er vigtigt, at soen i denne periode har plads til at røre sig på og er sammen med flokfæller.

Derfor foreslår DOSO, at der i forbindelse med løsdriftssystemer etableres individuelle stier, hvor søerne frit kan gå ind og ud, idet det anføres, at sådanne systemer har vist sig effektive, fordi svinene kan søge i skjul, hvis de føler sig truet af andre svin.

Bemærkning:

Opstaldning af goldsøer i enkeltdyrsboks kan kun ske efter en konkret vurdering af det enkelte dyr, og såfremt det vurderes, at dyret på grund af sin adfærd kan skade sig selv eller andre dyr. Det er således ikke med lovforslaget hensigten, at goldsøer rutinemæssigt skal kunne opstaldes i enkeltdyrsbokse i op til tre dage i den egentlige brunstperiode. I forhold til høringsudkastet er der endvidere i bestemmelsen i § 5, stk. 1, sidste punktum, indføjet individuelle stier således, at opstaldning i de højst tre dage i den egentlige brunstperiode kan ske i individuelle stier eller i enkeltdyrsbokse.

Ad § 7

DOSO foreslår, at bestemmelsen udgår, idet det anføres, at det ikke skal være tilladt at fiksere goldsøer i enkeltdyrsbokse.

Bemærkning:

Kravene i § 7 refererer til bestemmelsen i § 5, stk. 1, sidste punktum, i henhold til hvilken goldsøer efter en konkret vurdering, vil kunne opstaldes i enkeltdyrsbokse i højst tre dage i den egentlige brunstperiode, såfremt det vurderes, at dyret på grund af sin adfærd kan skade sig selv eller andre dyr. Det er således ikke med lovforslaget hensigten, at goldsøer rutinemæssigt skal kunne opstaldes i enkeltdyrsbokse i op til tre dage i den egentlige brunstperiode. Opstaldning i enkeltdyrsboks vil kunne ske ved fx. at gøre brug af de æde- og insemineringsbokse som i forvejen indgår i flere staldsystemer i løbe- og kontrolafdelinger. I forhold til høringsudkastet er der endvidere i bestemmelsen i § 5, stk. 1, sidste punktum, indføjet individuelle stier således, at opstaldning i de højst tre dage i den egentlige brunstperiode kan ske i individuelle stier eller i enkeltdyrsbokse.

Ad overgangsperiode

DOSO anfører, at en overgangsperiode frem til 2035 for alle eksisterende bygninger er al for lang tid. Det foreslås, at loven skal gælde for alle bygninger 20 år efter opførelse eller 20 år efter udførelse af væsentlige ændringer, herunder tilbygninger - dog senest i 2035. For bygninger, der er ældre end 20 år skal loven finde anvendelse pr. 1. januar 2015.

Bemærkning:

Det er Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris vurdering, at der med de foreslåede overgangsbestemmelser, jf. lovforslagets § 2, er fundet en forsvarlig balance i forholdet mellem varetagelsen af hensynet til dyrevelfærden og varetagelsen af hensynet til erhvervets økonomi, herunder at erhvervet skal have tid til at kunne omstille sig til de nye krav om løsdrift i løbe- og kontrolafdelingen.

3. Det Veterinære Sundhedsråd

Ad § 5, stk. 1

Rådet finder, at det i loven skal sikres, at syge eller tilskadekomne svin opstaldes i sygestier.

Bemærkning:

Mulighed for at opstalde svin, som holdes i flok, og som er syge eller tilskadekomne, midlertidigt i sygestier, herunder i individuelle stier, fremgår af § 11 og § 11 a i bekendtgørelse nr. 323 af 6. maj 2003 om beskyttelse af svin (med senere ændringer). Af § 5 i bekendtgørelse nr. 707 af 18. juli 2000 om mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr fremgår endvidere og blandt andet, at alle dyr, der synes at være syge eller tilskadekomne, omgående skal have en passende behandling, samt at syge eller tilskadekomne dyr om fornødent skal isoleres i et passende rum med tør og bekvem strøelse, når dette er hensigtsmæssigt.

4. Det Dyreetiske Råd

Ad § 5, stk. 1

Det Dyreetiske Råd er betænkelig ved muligheden for at opstalde goldsøer i op til tre dage i enkeltdyrsbokse, hvis de skønnes at kunne skade sig selv eller andre dyr. Rådet anerkender, at der i visse tilfælde kan være et sådant behov, men påpeger, at alle goldsøer i princippet vil kunne skønnes at kunne forvolde skade. Rådet er derfor bekymret for, at der her gives mulighed for på forhånd at isolere dyrene - måske unødigt - og, at kravet om løsdrift i løbe- og kontrolafdelingen dermed i et vist omfang kan omgås. Rådet anbefaler, at der i stedet gives mulighed for, at goldsøerne kan opstaldes i enkeltdyrsbokse, hvis de har forvoldt skade.

Bemærkning:

Opstaldning af goldsøer i enkeltdyrsbokse kan kun ske efter en konkret vurdering af det enkelte dyr, og såfremt det vurderes, at dyret på grund af sin adfærd kan skade sig selv eller andre dyr. Det er således ikke med lovforslaget hensigten, at goldsøer rutinemæssigt skal kunne opstaldes i enkeltdyrsbokse i op til tre dage i den egentlige brunstperiode. I forhold til høringsudkastet er der endvidere i bestemmelsen i

§ 5, stk. 1, sidste punktum, indføjet individuelle stier således, at opstaldning i de højst tre dage i den egentlige brunstperiode kan ske i individuelle stier eller i enkeltdyrsbokse.

Rådet er opmærksomtpå, at der ved løsdrift er en øget risiko for, at nogle dyr påfører andre dyr skader, sammenlignet med opstaldning af dyr individuelt. Rådet mener, at det sideløbende med overgang til løsdrift er afgørende, at der iværksættes tiltag til at minimere denne risiko. Rådet anbefaler derfor, at der stilles krav om etablering af en indretning, der sikrer, at søer og gylte kan komme væk fra andre søer og gylte i gruppeopstaldningsarealet.

Bemærkning:

I forhold til svin, der opstaldes i flok, påhviler det svineproducenter, jf. § 10 i bekendtgørelse nr. 323 af 6. maj 2003 om beskyttelse af svin (med senere ændringer), i forhold til svin, der opstaldes flokvis, at træffe foranstaltninger til at forhindre slagsmål, der går ud over normal adfærd, samt i forhold til svin, der udviser vedholdende aggressivitet overfor andre dyr, eller som er ofre for denne aggressivitet, at isolere disse eller holde dem på afstand af flokken. Af § 23 i samme bekendtgørelse fremgår, at i forhold til løsgående søer og gylte skal der træffes foranstaltninger til at minimere aggressioner blandt dyrene.

Ad ikrafttræden

Det Dyreetiske Råd tilslutter sig, at det nye krav om løsdrift skal gælde fra 1. januar 2015 for nybyggeri og større ombygninger, og henviser i den forbindelse til det høringssvar af 18. februar 2011, som Rådet afgav i forbindelse med arbejdsgruppens rapport.

Rådet anfører, at Rådet er opmærksomt på, at den korte frist (frem til 1. januar 2015) kan give usikkerhed om effektiviteten ved de nye systemer, både hos landmænd, der skal bygge nyt eller bygge om og hos deres finansieringskilder. Rådet finder dog, at der allerede er en del af den danske svineproduktion, der har etableret disse opstaldningsforhold, og at der derfor kan trækkes på erfaringerne herfra.

Det Dyreetiske Råd finder principielt, at en overgangsperiode på 20 år er rimelig til afskrivning af eksisterende bygninger. Rådet stiller dog spørgsmålstegn ved hvornår de 20 år skal gælde fra. Rådet finder, at det bør overvejes at stille krav om, at de 20 års afskrivning, og dermed reglernes ikrafttræden, skal gælde fra opførelsen af eller alle væsentlige ændringer af eksisterende bygninger, dog senest i 2035. Herved er der stadig 20 års afskrivning, men ikke mulighed for mere end 20 år. Rådet mener, at der dermed fjernes et muligt incitament til at udsætte ny- og ombygninger for at undgå at blive omfattet af de nye krav.

Bemærkning:

Det er Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris vurdering, at der med de foreslåede overgangsbestemmelser, jf. lovforslagets § 2, er fundet en forsvarlig balance i forholdet mellem varetagelsen af hensynet til dyrevelfærden og varetagelsen af hensynet til erhvervets økonomi, herunder at erhvervet skal have tid til at kunne omstille sig til de nye krav om løsdrift i løbe- og kontrolafdelingen.

5. Den Danske Dyrlægeforening

Ad § 5, stk. 1

Det anføres, at da søer kan være meget aktive i deres brunstperiode, og derfor kan skade andre søer, er det yderst positivt, at der er mulighed for, at goldsøer kan opstaldes i bokse i op til 3 dage i den egentlige brunstperiode. Samtidig anføres det, at det i praksis kan være svært at afgøre, hvornår en sø er i forbrunst og hvornår den er i egentlig brunst, idet der er individuel forskel på, hvor lang brunsten er for søerne, og hvornår den starter i forhold til fravæningstidspunktet.

Det påpeges, at den gennemsnitlige faringsprocent ligger lavere i besætninger med løsgående søer i løbe- og kontrolafdelingen, idet flere søer løber om, og derved skal flyttes "tilbage" i systemet igen og igen løbes. Derved bliver det ikke muligt at have 100 % stabile grupper, hvor søerne bliver "socialiseret" allerede ved fravæning og følger samme gruppe søer frem til faring. Der vil således med lovforslaget være flere søer, der i forbindelse med tilbageflytning vil opleve en ny omgang "stress" i forbindelse med både sammenblanding og løbning.

Det anføres, at søer i løsdrift kræver god management, og at det derfor er vigtigt, at der ligeledes stilles krav til uddannelse og oplæring af personalet, når der kommer nye krav til driftsformen i svineproduktionen, idet dyrevelfærd i det hele taget opnås bedst ved god management.

Bemærkning:

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri er enig i, at god management er af stor betydning for god dyrevelfærd i besætningen. Det er endvidere ministerens vurdering, at dyrevelfærden med kravet om løsdrift i løbe- og kontrolafdelingen, jf. vilkårene i lovforslaget, vil blive forbedret betydeligt for dyrene.

6. Danske Svineproducenter

Ad Ikrafttrædelsestidspunkt

Det anføres, at lovforslaget i flere henseender tager udgangspunkt i "Arbejdsgrupperapport om hold af svin" fra december 2010, men at lovforslaget på nogle punkter er mere vidtgående end hvad den bredt sammensatte arbejdsgruppe anbefaler. Det påpeges, at der i lovforslaget er lagt op til ikrafttræden 1. januar 2015, hvor arbejdsgruppens anbefaling er 1. januar 2021. Danske Svineproducenter finder denne fremrykning urimelig, idet det anføres, at arbejdsgruppen - med henvisning til sin anbefaling om, at forbud mod fiksering af søerne i løbeafdelingen først bør træde i kraft den 1. januar 2021 - netop pointerer "at erhvervet - henset til de store økonomiske konsekvenser, der vil være forbundet med et forbud mod fiksering i løbeafdelingen - på den anden side bør indrømmes en frist med henblik på at sikre en omlægning, som ikke er alt for byrdefuld for erhvervet".

Det anføres, at når en bredt sammensat gruppe af repræsentanter med faglig indsigt og repræsenterende alle relevante interessegrupper udtrykker sig så klart, er det vanskeligt at forstå, hvorfor det fra politisk side skal være nødvendigt at gå længere end det anbefalede.

Bemærkning:

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri er meget opmærksom på lovforslagets økonomiske konsekvenser for erhvervet, men finder samtidig, når henses til overgangsbestemmelserne, i henhold til hvil-

ke kravet om løsdrift i løbe- og kontrolafdelingen først skal være opfyldt for alle bedrifter om 20 år pr. 1. januar 2035, at der med lovforslaget er fundet en forsvarlig balance i forholdet mellem varetagelsen af hensynet til dyrevelfærden og varetagelsen af hensynet til erhvervets økonomi, herunder at erhvervet skal have tid til at kunne omstille sig til de nye krav om løsdrift i løbe- og kontrolafdelingen.

7. Dyrenes Beskyttelse

Ad § 5, stk. 1

Ad § 5, stk. 1, 1. punktum

Dyrenes Beskyttelse anfører, at man står uforstående overfor, at lovforslaget indebærer at søeri perioden fra fravæning til fire uger inde i drægtigheden kan opstaldes i individuelle stier, da søerne i denne periode er endnu mere socialt aktive, end de er senere i drægtighedsperioden.

Dyrenes Beskyttelse henviser til, at der allerede i henhold tileksisterende regler er et krav om at søer i drægtighedsstalden skal holdes løse i grupper, at dette krav gælder i hele EU, og at det er blevet indført for 10 år siden med en 10 årig overgangsperiode, så det i dag gælder for alle stalde. Det anføres, at kravet om løsdrift i grupper i drægtighedsstalden er indført på baggrund af stor og veldokumenteret viden om svin som stærkt sociale dyr. Det anføres, at den ekstraordinære sociale motivation også er fremhævet i lovforslagets bemærkninger som argument for forbuddet mod fiksering, ligesom det var et vigtigt argument i arbejdsgruppen om hold af svin, hvis anbefalinger ligger til grund for lovforslaget. Hensynet til søernes velfærd tilsiger således, at de også i denne periode (i løbe- og kontrolafdelingen) bør opstaldes i grupper. Det fremhæves, at arbejdsgruppen i sin rapport anfører, at der samtidig vil kunne drages god nytte af den forhøjede sociale motivation, da de rangkampe, som følger af den lovpligtige gruppering senest fire uger inde i drægtigheden (løsdrift i drægtighedsstalden), vil kunne mildnes, hvis rangkampe sker i forbindelse med den særlige motivation knyttet til brunsten.

Dyrenes Beskyttelse anerkender hensynet til producenter i forhold til eksisterende staldanlæg, men anbefaler, at der af hensyn til dyrenes velfærd, stilles krav om at nybyggerier og større ombygninger indrettes til løsdrift i grupper. Det anføres, at det i arbejdsgruppens rapport og i bemærkningerne til lovforslaget står anført, at der i dag foreligger god viden om egnede management- og opstaldningsforhold af søer holdt i grupper under brunsten. Dyrenes Beskyttelse finder derfor ikke, at det er problematisk at etablere anlæg til søer i grupper fremfor i individuelle stier.

Bemærkning:

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har på baggrund af høringsprocessen ændret lovforslaget således, at bestemmelsen i § 5, stk. 1, 1. punktum er ændret til, at kravet om at dyrene skal være løsgående i løbe- og kontrolafdelingen skal opfyldes ved at dyrene er løsgående i løsdriftssystemer i større eller mindre grupper. Dette krav foreslås således at være gældende ved nybyggeri samt i forbindelse med større ombygninger, medmindre byggeriet er omfattet af en af overgangsbestemmelserne i lovforslagets § 2, stk. 3, nr. 2 og 3.

Ad § 5, stk. 1, sidste punktum

Dyrene Beskyttelse finder det meget beklageligt, at der gives mulighed for fiksering i tre dage i den egentlige brunstperiode, og at det efter alt at dømme vil kunne ske rutinemæssigt. Det anføres, at bemærkningerne til lovforslaget tyder ikke på, at der vil blive stillet nærmere krav til denne vurdering, hvorfor det lader til, at det vil blive op til svineproducenterne selv at bestemme om denne finder fiksering nødvendig ud fra en subjektiv bedømmelse eller formodning om, at søer kan komme til skade, når de er løse og ikke ud fra en konkret vurdering af den enkelte so og hendes adfærd og situation i flokken. Det anføres, at dette af flere grunde er betænkeligt.

Dyrene Beskyttelse anbefaler at det i lovgivningen sikres, at der er tale om undtagelsesvist at isolere enkelte søer, og at dette fra starten formidles tydeligt, så der ikke kan opstå tvivl om tolkningen. Dyrenes Beskyttelse opregner herefter i deres hørings svar en række uacceptable følger, som rutinemæssig fiksering vil kunne indebære ifølge Dyrenes Beskyttelse.

Bemærkning:

Opstaldning af goldsøer i enkeltdyrsbokse kan kun ske efter en konkret vurdering af det enkelte dyr, og såfremt det vurderes, at dyret på grund af sin adfærd kan skade sig selv eller andre dyr. Det er således ikke med lovforslaget hensigten, at goldsøer rutinemæssigt skal kunne opstaldes i enkeltdyrsbokse i op til tre dage i den egentlige brunstperiode. Opstaldning i enkeltdyrsbokse vil kunne ske ved fx. at gøre brug af de æde- og insemineringsbokse som i forvejen indgår i flere staldsystemer i løbe- og kontrolafdelinger. I forhold til høringsudkastet er der endvidere i bestemmelsen i § 5, stk. 1, sidste punktum, indføjet individuelle stier således, at opstaldning i de højst tre dage i den egentlige brunstperiode kan ske i individuelle stier eller i enkeltdyrsbokse.

Ad retningslinjer for tilladt isolering af goldsøer samt krav om registrering

Dyrenes Beskyttelse opfordrer endvidere til, at der udarbejdes klare retningslinjer som bevirker, at det ved offentlig velfærds kontrol og i sundhedsrådgivningen ikke vil blive anset for acceptabelt, at alle søer eller hovedparten af søerne står fikseret under brunsten/er isoleret i sti. Endvidere anfører Dyrenes Beskyttelse, at det skal sikres, at der i besætningen foretages tilstrækkelig registrering til, at det kan kontrolleres, hvor længe den enkelte so er fikseret/er isoleret i sti og hvorfor.

Bemærkning:

Opstaldning af goldsøer i enkeltdyrsbokse kan kun ske efter en konkret vurdering af det enkelte dyr, og såfremt det vurderes, at dyret på grund af sin adfærd kan skade sig selv eller andre dyr. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri finder, at landmænds allerede eksisterende registreringssystemer, herunder især registreringer af oplysninger om fravæning og løbning, vil kunne danne et fornuftigt og acceptabelt grundlag for en vurdering i forhold til 3 dages kravet.

Ad isolering af goldsøer i stier frem for i enkeltdyrsbokse

Dyrenes Beskyttelse opfordrer til, at den undtagelsesvise isolering af enkelte søer sker i stier fremfor ved fiksering. Dyrenes Beskyttelse finder, at det ud fra en velfærdsmæssig vurdering og viden om søernes adfærd, er paradoksalt at give mulighed for fiksering netop under brunsten. Det anføres, at der intet fagligt belæg er for, at søer skal fikseres i snævre bokse uden bevægelsesmulighed i stedet for

at blive fjernet fra flokken ved at blive sat i stier. Før brunsten og i resten af drægtighedsperioden må søerne ifølge gældende lov og lovforslaget fjernes til stier, men ikke til fiksering. Det anføres, at søer under brunsten har ekstraordinært stort behov for at kunne bevæge sig på grund af deres hormonalt styrede rastløshed og opbrudte døgnrytme, som beskrevet i lovforslagets bemærkninger. Dyrenes Beskyttelse står uforstående overfor, at muligheden for at opstalde goldsøer i op til tre dage i enkeltdyrsbokse i bemærkningerne til lovforslaget begrundes med hensynet til at undgå alvorlige skader, herunder benskader. Dyrenes Beskyttelse finder af flere grunde denne begrundelse uforståelig.

Bemærkning:

Opstaldning af goldsøer i enkeltdyrsboks kan kun ske efter en konkret vurdering af det enkelte dyr, og såfremt det vurderes, at dyret på grund af sin adfærd kan skade sig selv eller andre dyr. Det er således ikke med lovforslaget hensigten, at goldsøer rutinemæssigt skal kunne opstaldes i enkeltdyrsbokse i op til tre dage i den egentlige brunstperiode. Opstaldning i enkeltdyrsboks vil kunne ske ved fx. at gøre brug af de æde- og insemineringsbokse som i forvejen indgår i flere staldsystemer i løbe- og kontrolafdelinger. I forhold til høringsudkastet er der endvidere i bestemmelsen i § 5, stk. 1, sidste punktum, indføjet individuelle stier således, at opstaldning i de højst tre dage i den egentlige brunstperiode kan ske i individuelle stier eller i enkeltdyrsbokse.

Ad § 6 arealkrav

Dyrenes Beskyttelse anfører, at der bør stilles krav om mere plads til søerne i løbe- og kontrolafdelingen end de nuværende arealkrav gældende for opstaldning af søer i grupper i drægtighedsstalden, idet der som beskrevet i arbejdsgruppens rapport er brug for ekstra plads til hensigtsmæssig afvikling af brunstadfærden og dannelse af rangorden.

Bemærkning:

Der er i forhold til fastsættelse af arealkravene for løsdrift i løbe- og kontrolafdelingen sket en afvejning mellem hensynet til dyrevelfærden og hensynet til erhvervet, og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri vurderer, at der med defastsatte arealkrav, der er minimumskrav, er sket en fornuftig afvejning.

Ad Ikrafttræden

Dyrenes Beskyttelse hilser den snarlige ikrafttræden for nybyggerier og større ombygninger velkommen, mens Dyrenes Beskyttelse finder overgangsperioden for eksisterende anlæg for uacceptabel lang. Dyrenes Beskyttelse henviser til, at i forbindelse med indførelsen af kravet om løse drægtige søer (løsdrift i drægtighedsstalden) var overgangsperioden på 15 år, som dog blev overhalet af EU's krav om løsdrift i drægtighedsstalden som i 2003 medførte en overgangsperiode på 10 år. Dyrenes Beskyttelse står uforstående overfor, at man på den ene side indfører et forbud mod fiksering med henvisning til de meget alvorlige velfærdsmæssige konsekvenser for dyrene og på den anden side giver en overgangsperiode, der er markant længere, end hvad der hidtil er set. Efter Dyrenes Beskyttelses opfattelse bør overgangsperioden være kortest mulig og maksimalt 10 år.

Bemærkning:

Det er Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri vurdering, at der med de foreslåede overgangsbestemmelser, jf. lovforslagets § 2, er sket en forsvarlig afvejning af hensynet til ønsket om at forbedre velfærden for dyrene og hensynet til erhvervets økonomi, herunder at erhvervet skal have tid til at kunne omstille sig til de nye krav om løsdrift i løbe- og kontrolafdelingen.

8. Aarhus Universitet

Ad § 5, stk. 1

Det anføres indledningsvis, at ændringerne i et vist omfang er i overensstemmelse med anbefalingerne i arbejdsgruppens rapport. Det er imidlertid Aarhus Universitets opfattelse, at fiksering af søer i op til tre dage omkring brunst samt individuel opstaldning i den aktuelle del af reproduktionscyklussen, hvor dyrene er særdeles socialt orienterede, kompromitterer dyrevelfærden unødvendigt. Det anføres, at kravene til gruppeopstaldning bør skærpes af hensyn til såvel dyrevelfærden som succesfuld løbning.

Det anføres at forbrunst og brunst er kendetegnet ved en særlig høj motivation for aktivitet, opsøgende adfærd og social kontakt. Det anføres, at bevægelseshæmning pga. fiksering og begrænsning i social kontakt pga. individuel opstaldning er en særlig stor belastning for dyrene i netop denne periode, men kan lette arbejdet i forbindelse med løbning, især når der anvendes kunstig sædooverføring (KS), og sikrer tillige, at poltene/søerne får ro de første timer efter løbning, hvilket øger chancen for succesfuld befrugtning.

Det anføres at korterevarende fiksering eller individuel opstaldning i forbindelse med selve løbningen derfor er hensigtsmæssigt, men af hensyn til dyrevelfærden bør varigheden af fiksering/individuel opstaldning begrænses til den tid, der er nødvendig for at sikre en håndterbar og succesfuld løbning. Dette vil ifølge universitetet være omkring tre timer i forbindelse med løbning.

Det anføres, at fiksering i en periode på tre dage vil være en unødigt belastning af dyrene, der i øvrigt vil blive større fremover, når fiksering optræder i mindre omfang som følge af forbud mod fiksering i størstedelen af reproduktionscyklussen. Det anføres videre, at for søer og polte, der gruppeopstaldes ved indsættelse i løbeafdelingen vil både fiksering eller individuel opstaldning i en periode på tre dage omkring brunst desuden medføre en unødigt belastning, når dyrene sættes tilbage i gruppen efter løbning, idet selv kortere tids adskillelse fra gruppen synes at medføre øget aggression.

Aarhus Universitet anfører, at muligheden for at opstalde søer og gylte i individuelle stier i løbe- og kontrolafdelingen kan, udover at være en belastning i sig selv, indebære, at aggression i forbindelse med dannelse af grupper i drægtighedsstalden forøges i forhold til, hvis gruppedannelsen sker i løbestalden, dels fordi arealtildelingen i praksis som oftest er større i løbeafdelingen end i drægtighedsstalden for at undgå skader, og dels fordi indtrædelsen af brunst nogle dage efter gruppering i løbestalden dæmper aggressiviteten.

Bemærkning:

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har på baggrund af de indkomne hørings svar ændret lovforslaget således, at bestemmelsen i § 5, stk. 1, 1. punktum er ændret til, at kravet om at dyrene skal være løsgående i løbe- og kontrolafdelingen skal opfyldes ved at dyrene er løsgående i løsdriftssystemer

i større eller mindre grupper. Dette krav foreslås således at være gældende ved nybyggeri samt i forbindelse med større ombygninger, medmindre byggeriet er omfattet af en af overgangsbestemmelserne i lovforslagets § 2, stk. 3, nr. 2 og 3.

Ad § 6 arealkrav

Aarhus Universitet anfører endvidere, at en arealtildeling i løbestalden, der svarer til arealtildelingen i drægtighedsstalden, er utilstrækkelig set i forhold til dyrevelfærd og generelt ikke anvendes i praksis. Det anføres, at den omfattende opspringsaktivitet under brunst er pladskrævende, og hvis skader skal undgås er yderligere pladstildeling nødvendig. Det anføres i tillæg, at det høje aktivitetsniveau, rastløsheden og de hyppige sociale kontakter under forbrunst og brunst øger risikoen for aggression, hvis der ikke tildeles yderligere plads.

Bemærkning:

Der er i forhold til fastsættelse af arealkravene for løsdrift i løbe- og kontrolafdelingen sket en afvejning mellem hensynet til dyrevelfærden og hensynet til erhvervets økonomi, og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri vurderer, at der med de fastsatte arealkrav, der er minimumskrav, er sket en fornuftig afvejning.

Ad § 7

Aarhus Universitet anfører, at størrelsen af reduktionen i kravet til smalleste stibredde i stier med gylte ikke er umiddelbart begrundet ud fra forskellen i gylte og søers størrelse.

Bemærkning:

Minimums breddemålet på 2,4 m svarer til minimums breddemålet angivet i artikel 3, stk. 4i Rådets direktiv 2008/120/EF af 18. december 2008 om fastsættelse af mindstekrav med hensyn til beskyttelse af svin (svinedirektivet) i forhold til svin, der holdes i flok færre end seks dyr. Idet disse dyr (gylte) er mindre end søer vurderer Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, at minimumsbredden på 2, 4 m er forsvarlig og som nævnt i overensstemmelse med direktivet.

9. Landbrug & Fødevarer

Ad § 2 og § 7a, stk. 2

Det anføres, at definitionen i den nugældende lovs § 2 på gylt ("et hundyr efter kønsmodning og inden faring") dækker over både polte og gylte i forhold til løbe- og kontrolafdelingen, hvilket vil bevirke, at polte i løbe- og kontrolafdelingen vil blive opstaldet i stier med samme krav som for gylte. Det anføres at for nuværende er stier til "gylte før løbning" (polte) typisk mindre end stierne i resten af løbe- og kontrolafdelingen, og at det vil være en stor udfordring at skulle indrette disse med et leje, hvor der tildeles halm tilsvarende som for stierne i resten af løbe- og kontrolafdelingen og samtidig undgå svineri. Det anføres, at begrebet "gylte" derfor bør differentieres i henholdsvis "gylte før løbning" (polte) og "gylte efter løbning", og at for "gylte før løbning" (polte) bør kravet om strøelse ikke gælde for det faste/drænede gulv.

Bemærkning:

Det er Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris vurdering, at den periode hvori gylte før løbning (polte) opstaldes i løbeafdelingen er forholdsvis kort, og at der derfor ikke er grundlag for at lave særlige regler for gylte før løbning (polte). Desuden ville det kunne skabe unødige flytninger eller sammenblandinger af dyrene, da den enkelte gylt ville skulle flyttes til en anden sti eller boks straks efter løbning.

Ad § 5, stk. 1

Det anføres, at undtagelsen for goldsøer med hensyn til muligheden for opstaldning i bokse i indtil 3 dage i den egentlige brunstperiode også bør gælde for "gylte før løbning".

Bemærkning:

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri vurderer, at problemet med dyr, der springer op og skader hinanden, ikke er et stort problem i forhold til gylte før løbning (polte) på grund af disse dyrs størrelse.

Landbrug & Fødevarer anfører, at det har en betydelig positiv effekt på søernes velfærd, at de kan opstaldes i bokse i tre dage, men at der er behov for at have mulighed for at opstalde i en periode på minimum 5 dage, idet søerne kommer forskelligt i brunst og har forskellig brunstlængde, og at enkelte søer i forbrunst/brunst er meget springaktive og yderst forstyrrende/belastende for de øvrige søer.

Bemærkning:

Ministeriet for Fødevarer, landbrug og Fiskeri vurderer, at fem dage vil være en lang periode, herunder når henses til det overordnede formål med lovforslaget, at dyrene skal være løsgående i løbe- og kontrolafdelingen.

Ad § 5, stk. 1 og § 7

Landbrug & Fødevarer anfører, at der med lovforslaget ikke ændres på kravene til boksenes dimensioner, hvor det er fastsat at "hvert svin skal kunne lægge sig samt hvile og rejse sig uden besvær" og hvor der skal være "90 cm fast gulv målt fra krybbens bagkant". Det anføres, at der forsåvidt angår "gylte før løbning" (polte) kun bør være et krav til fast gulv på 60-70 cm, da dyrene er mindre end fuldvoksne søer. Det anføres, at hvis boksene bliver for lange vil det føre til svineri på det faste gulv med deraf forringet hygiejne.

Bemærkning:

Det er Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris vurdering, at den periode hvori gylte før løbning opstaldes i løbeafdelingen er forholdsvis kort, og at der derfor ikke er grundlag for at lave særlige regler for gylte før løbning (polte). Desuden ville det kunne skabe unødige flytninger eller sammenblandinger af dyrene, da den enkelte gylt ville skulle flyttes til en anden sti eller boks straks efter løbning. Det bemærkes endvidere, at bestemmelsen i den nye § 7 kun gælder for opstaldning af goldsøer i de i lovforslagets § 5, stk. 1, sidste punktum gældende situationer.